

RANA RENESANSA

RANA RENESANSA

- Renesansa se javila početkom XV veka u Firenci, i brzo se širi po celoj Italiji i severozapadnim delovima Evrope.
- Dobila naziv od francuske reči *renaissance* – što znači preporod
- Obnova klasične učenosti, književnosti i umetnosti
- **Deli se na ranu i visoku renesansu**
- Proučavaju antičke tekstove i velike grčke mislioce: Aristotela, Euklida, Platona i Ptolomeja
- Umetnici renesanse podstrek nalaze u antičkoj umetnosti, i žele da je nadiđu.

RANA RENESANSA

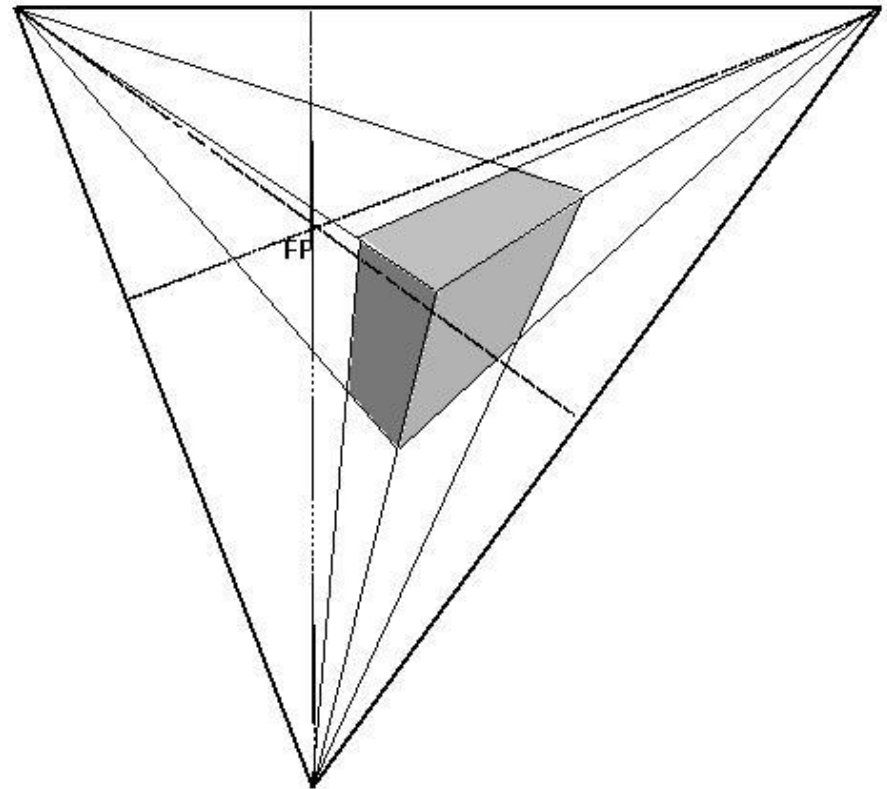
- Pored hrišćanskih tema koje se donekle zadržavaju, značajan motiv na umetničkom delu postaje čovek i svakodnevni život.
- Odnos društva prema umetniku se menja.
- Pojava štamparije
- Osim crkve umetnička dela naručuju i bogate mecene
- Podignut položaj umetnika u društvu (cenjen kao zanatlija). Poštovali su ih zbog veštine njihovih ruku, ali ih nisu smatrali intelektualcima.
- **Najvažniji trgovački gradovi su Venecija i Firenca**
- **Jedan od revolucionarnih izuma bila je linearna ili naučna perspektiva, za koju se matra da je otkrio Filipo Bruneleski. Taj sistem je postupak projektovanja iluzije prostora na dvodimenzionalnu površinu.**

KARAKTERISTIKE SLIKARSTVA RANE RENESANSE

- Linearna perspektiva
- Realističnost
- Idealne proporcije
- Pojava uljanog slikarstva
- Najznačajniji slikari jesu: **Mazačo**, **Sandro Botičeli**, **Pjero dela Frančenska** i **Andrea Mantenja**, **Đoto** (neki teoretičari ga svrstavaju u renesansu po stilu, ali vremenski pripada gotičkom periodu)

LINEARNA PERSPEKTIVA

- Ovaj fenomen je opažen i u slikama primenjen već u antičkom slikarstvu ali nije bilo naučno potvrđeno.
- Matematička pravila linearne perspektive će otkriti i prvi formulisati arhitekta Filippo Brunelleski.

Đoto di Bondone Kapela Skrovenji u Padovi

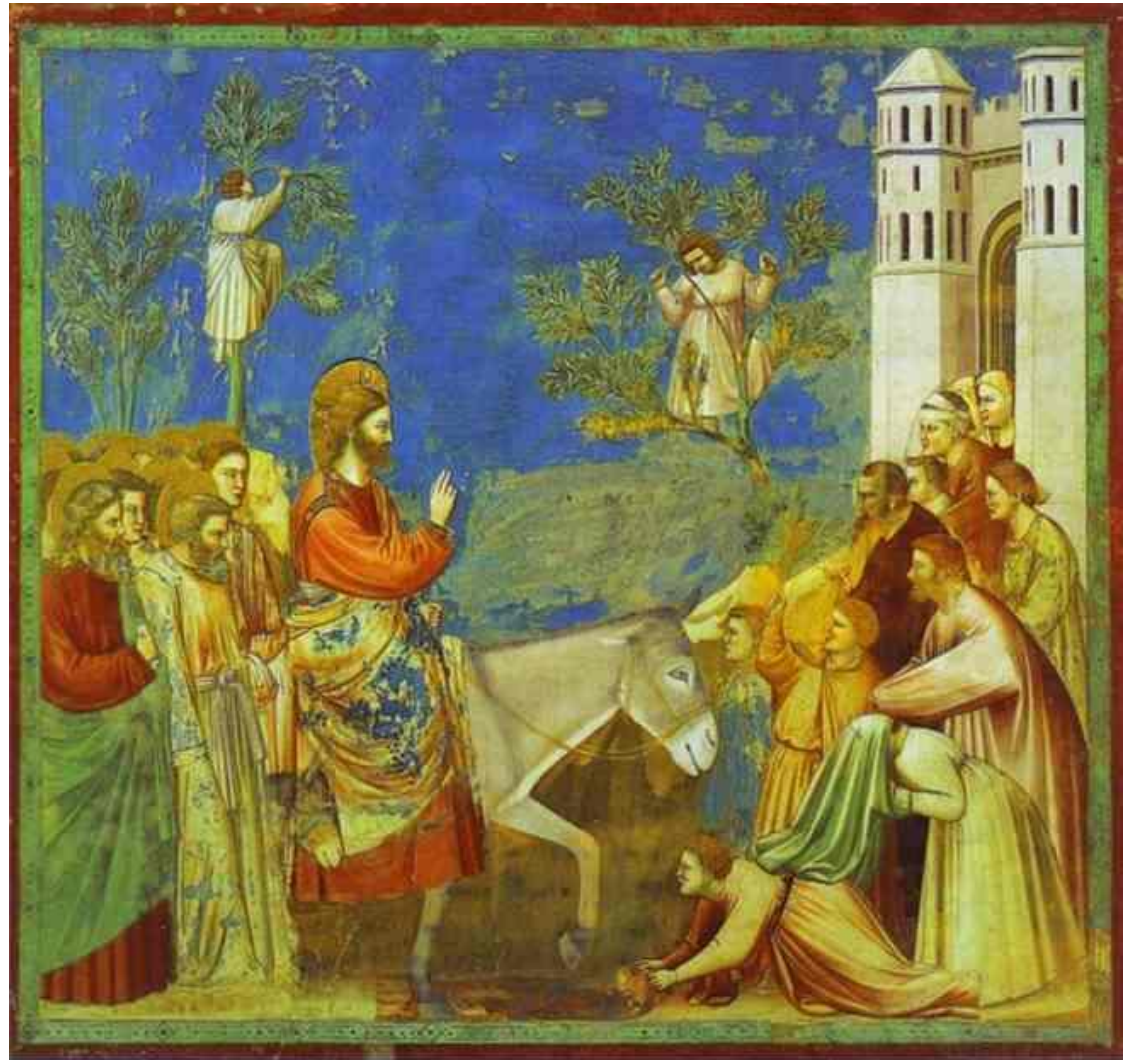

Hristov ulazak u Jerusalem

- Posmatrač ima osećaj da je učesnik zbivanja jer je ceo događaj smešten u prednji plan slike

- Umetnik je uzeo u obzir mesto posmatrača
Nisko postavljene i pogrbljene figure odaju sumornost prizora, a tome doprinose hladne boje kao i pusto nebo

Drvo ima simbolično značenje – aludira na drvo saznanja koje se osušilo zbog greha Adama i Eve i koje Hristova mučenička smrt treba da vrati u život

Oplakivanje Hrista

- Nisko postavljene i pogrbljene figure odaju sumornost prizora, a tome doprinose hladne boje kao i pusto nebo
- Drvo ima simbolično značenje – aludira na drvo saznanja koje se osušilo zbog greha Adama i Eve i koje Hristova mučenička smrt treba da vrati u život

UPOREDIMO...

Prva naznaka linearne perspektive, očigledna je u radovima umetnika slikara Đoto di Bondone (Giotto).

Ista scena u dva različita perioda.

Drugačije tretiranje pozadine i ljudske figure.

Đoto, kapela Skrovenji, Oplakivanje Hrista (detalj), oko 1305.

U ovom periodu Brunuleski još nije zvanično otkrio i formulisao linearnu perspektivu. Te je i ovde ona u naznakama.

Oplakivanje, Nerezi, Makedonija, Sv. Pantelejmon, 1164., freska (renesansa Komnina)

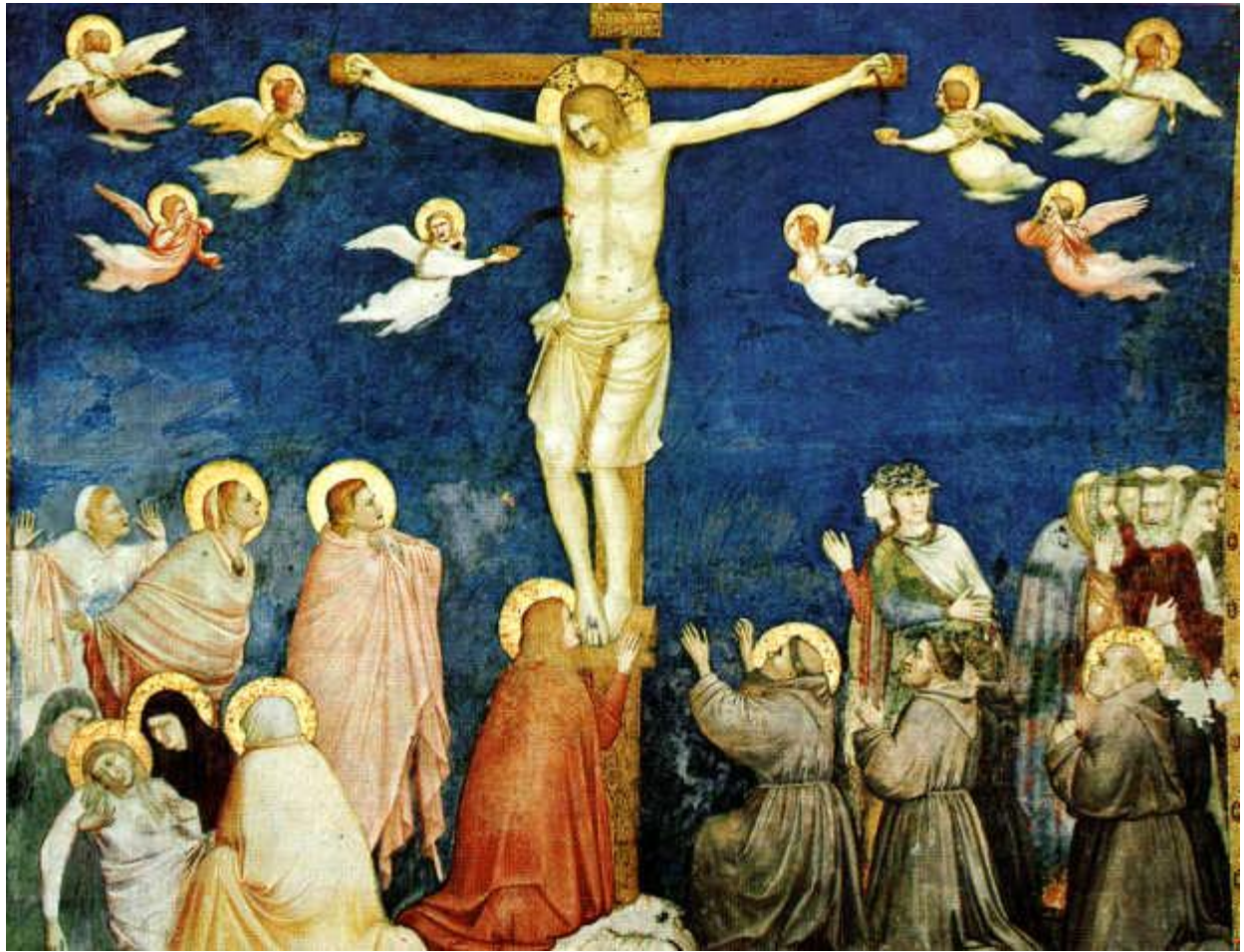

Đoto, kapela Skrovenji, Oplakivanje Hrista (detalj), oko 1305.

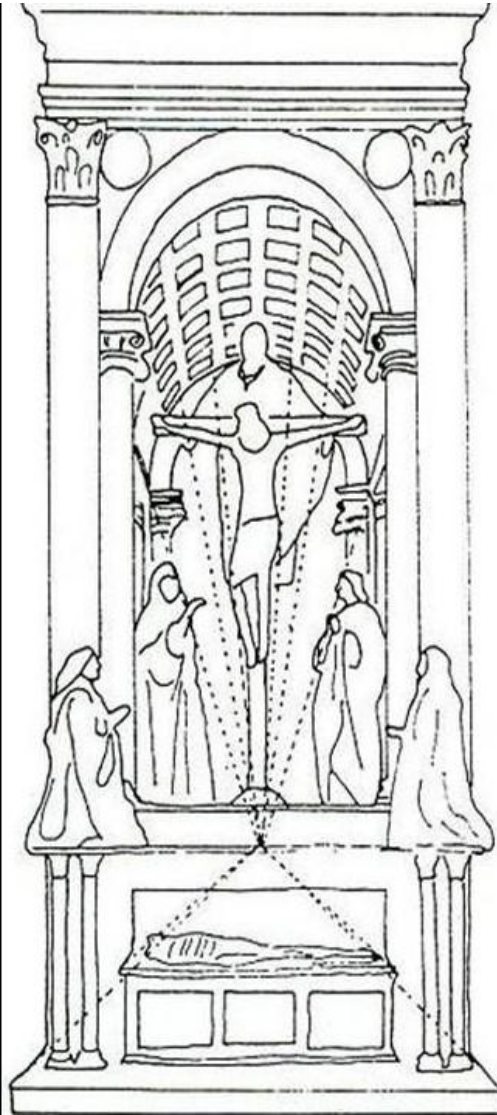
ĐOTO

Bogorodica Onjisanti je slika na dasci
dimenzije 325h204 sm, 1310.

MAZAČO

- Trougaona kompozicija
- Natpis iznad kostura: “Ono što si ti, ja sam bio; ono što sam ja, ti ćeš biti”.
- **Smatra se da je Mazačo na slici Sveto Trojstvo prvi put primenio zakone linearne perspektive. Pre njega Đoto u svojim delima ima u nagoveštajima ovaj vid prikaza.**
- Jedna od prvih slika na kojoj je ljudsko telo ispravno – anatomski prikazano.
- **Mazačo je pomerio italijansko slikarstvo od idealizma i dekorativnosti gotičke umetnosti, i približio ga prirodi i idejama humanizma.**

MAZAČO

Krštenje iskušnika, kapela Brankači, Crkva Santa Marija del Carmine, Firenca, 1425.

Poreski novčić

- Nalazi se u kapeli Brankači u crkvi Santa Marija del Carmine
- Prikazana priča iz Jevanđelja po Mateju
- Javlja se vazдушna perspektiva
- Svetlo kao da dolazi sa stvarnog prozora kapele

...dok u freskama kapele Brankači (Santa Maria del Carmine, Firenca) Mazačo koristi i druge tehnike da bi dočarao dubinu prostora: **atmosfersku (vazdušnu) perspektivu** i **skraćenje**. Realizmu predstave doprinose i **realno prikazana tela**, kao i **osvetljenje** u slici **koje odgovara stvarnom osvetljenju kapele**.

Mazačo, 1427, Freske u kapeli Brankači, Santa Maria del Carmine, Firenca

Renesansa se u slikarstvu javlja posle renesanse u skulpturi i arhitekturi, i karakteriše je pre svega **povratak neposrednom posmatranju prirode.**

Matematički definisana pravila **linearne perspektive** (Bruneleski), kao i prikaz **atmosferske perspektive** i **skraćnja** omogućavaju nadalje slikarima da prikažu svet onakvim kakvim ga vide.

Prostor, jednobojna površina u srednjevekovnoj slici, prvo postaje prazan prostor iz koga se pojavljuju forme, da bi postao **realan prostor**, podložan zakonima optike. U slici, **arhitektura je prikazana uz pomoć linearne perspektive**, dok je u prikazu **pejzaža** vidno poznavanje pravila **atmosferske perspektive.**

Telo je ponovo prikazano u svojoj fizičkoj realnosti (masa, volumen, postura, senka, skraćnje) u kontrapostu ili punom pokretu, odeveno ili nago...

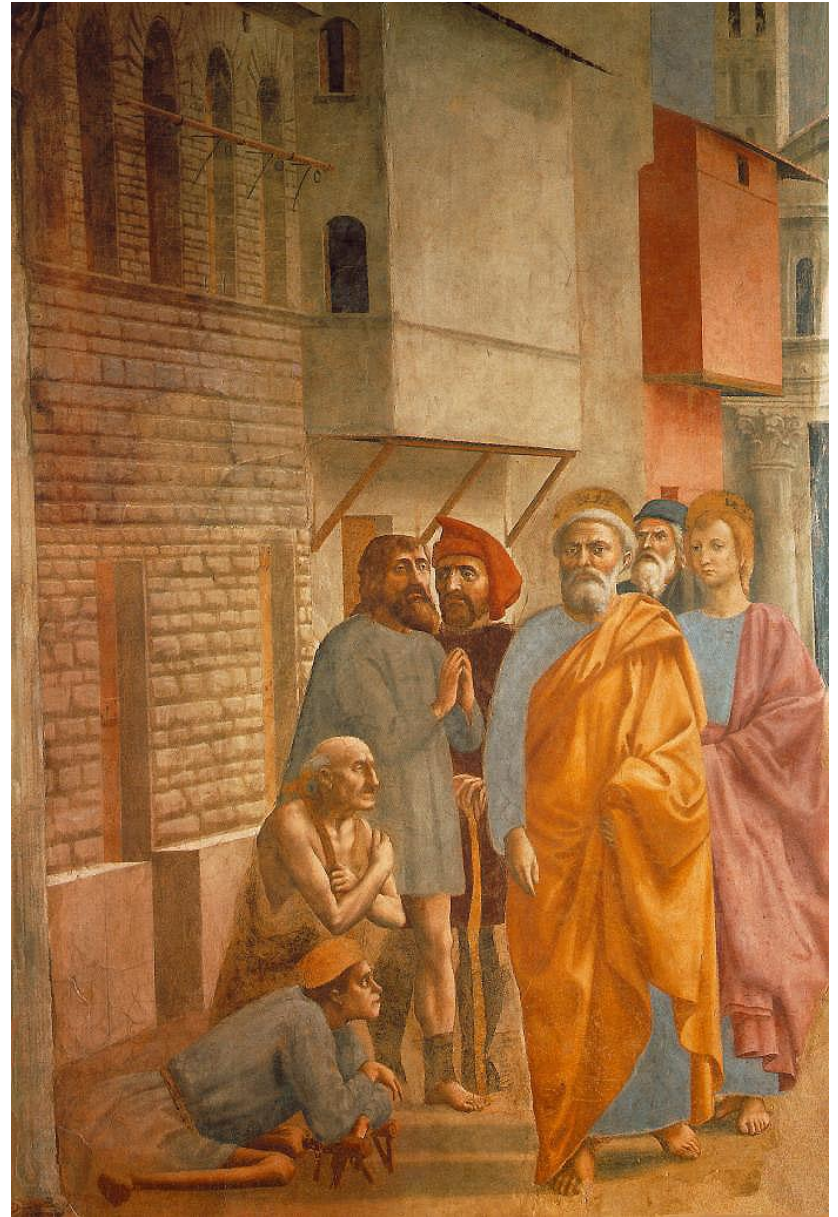
KAPELA BRANKAČI

SANDRO BOTIČELI

Minerva i Kentaur, 207 × 148cm, tempera na drvetu, galerija Ufici, Firenca, 1482/83

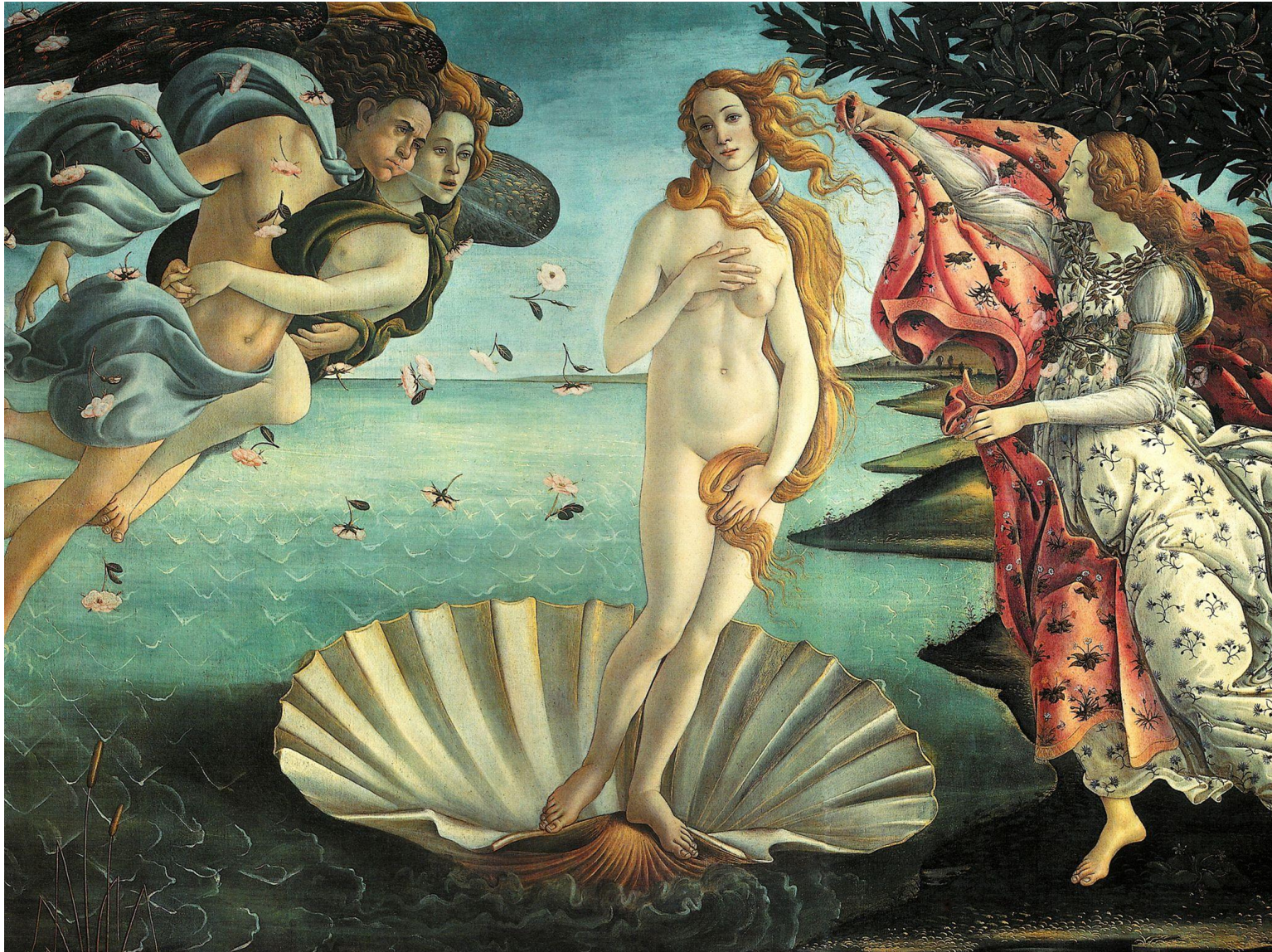
Opus – slike Sandra Botičelija, obeležavaju idealizovani likovi, lišeni precizne anatomije.

Karakteristična je talasasta linija u opisu umetničkog rukopisa.

Čest motiv na Botičelijevim slikama jeste lik mlade, idealizovano lepe devojke.

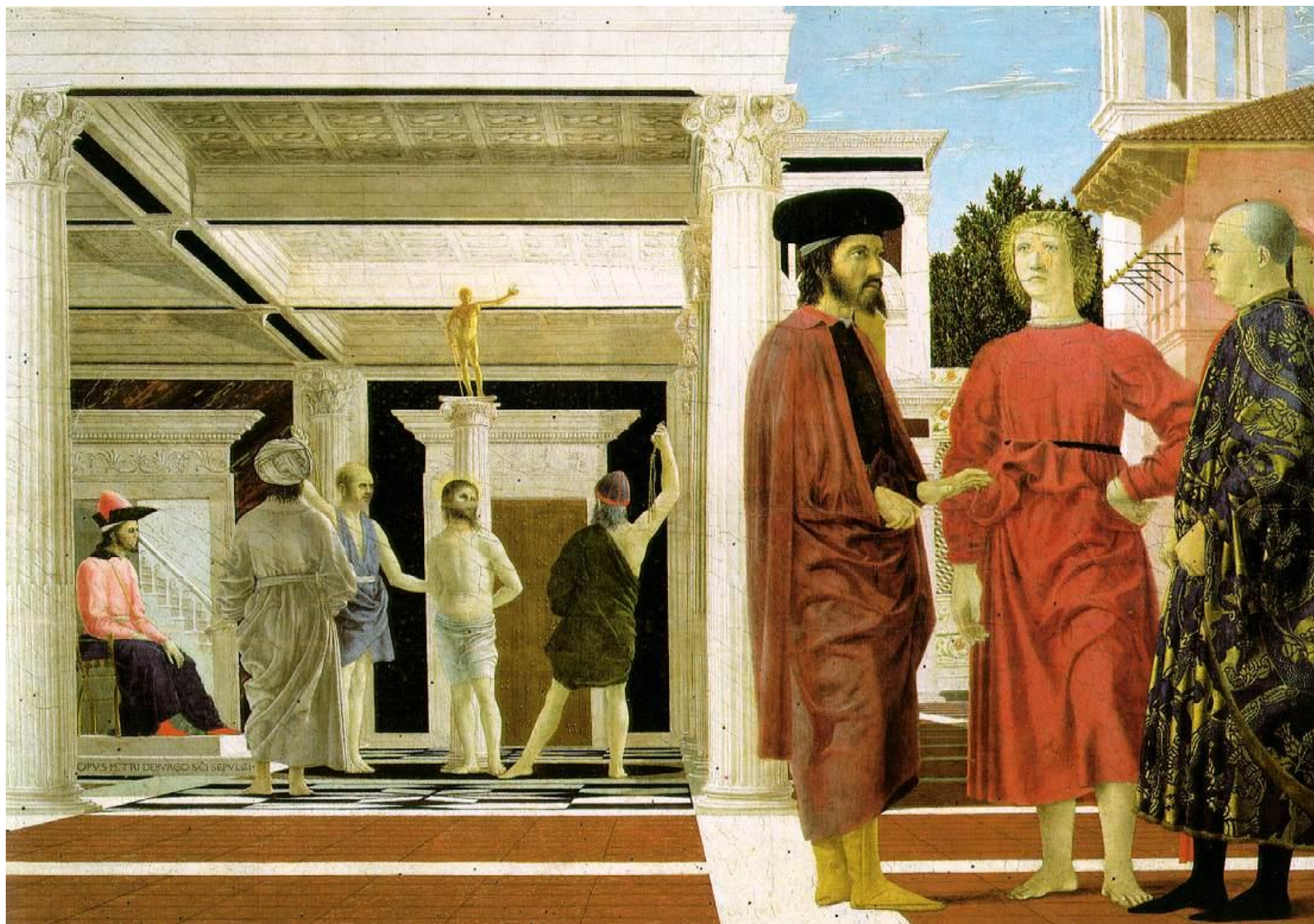
Najpoznatija Botičelijeva slika je Rođenje Venere.

SANDRO BOTIČELI

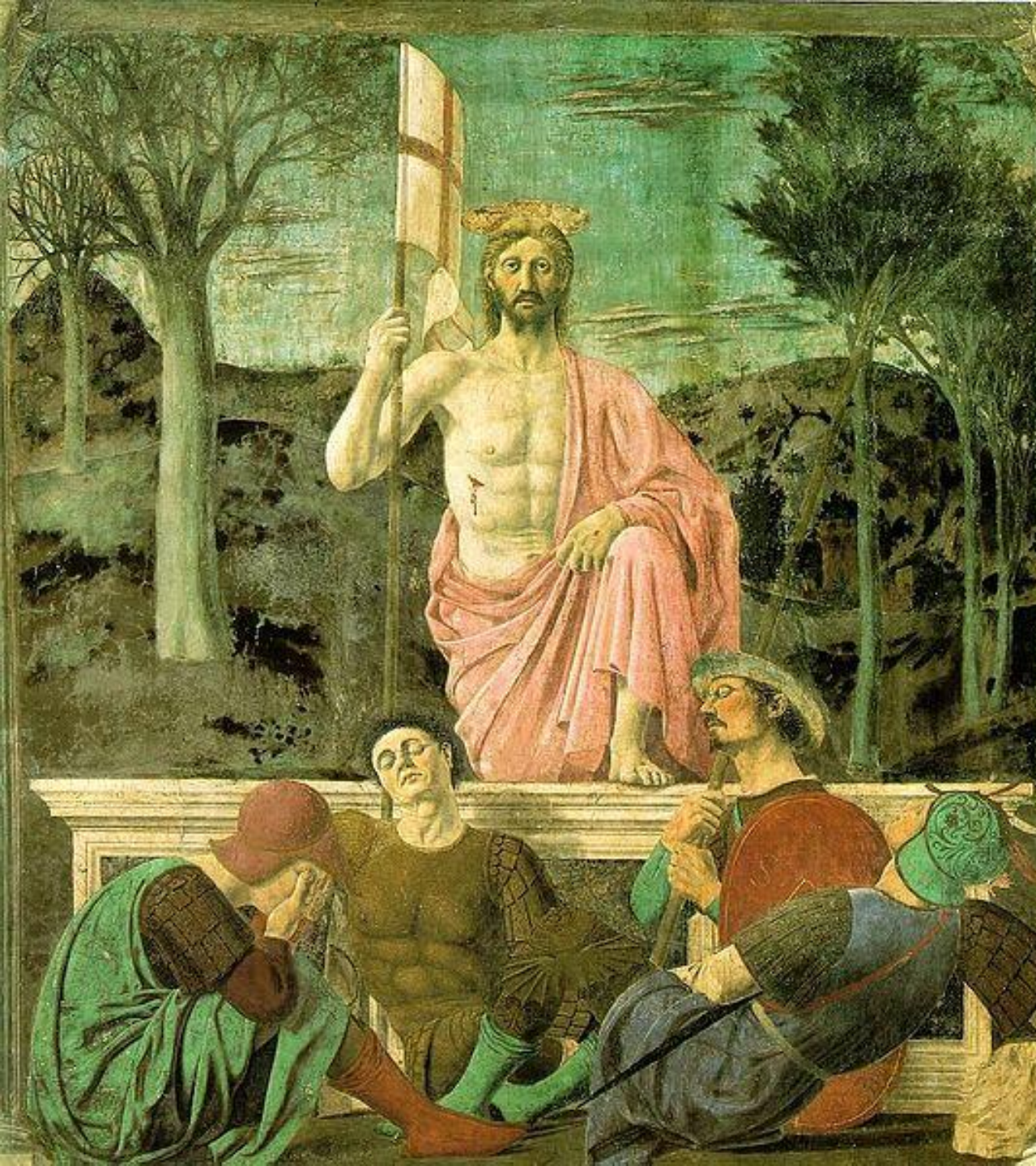

Rođenje Venere, tempera na platnu 172.5 × 278.9cm, galerija Ufici, Firenca, 1486.

PJERO DELA FRANČESKA

Bičevanje Hrista, tempera i ulje na panelu, 58.4 × 81.5cm, Nacionalna galerija dele Marke, Urbino, Italija, 1455 – 1460.

U svom vremenu poznat i kao matematičar, Pjero dela Frančeska tretira svoje likove kao geometrijska tela (lopta, kupa, cilindar) na koje striktno primenjuje pravila linearne perspektive. Likovi mu tako dobijaju na monumentalnosti, vanvremenskom dostojanstvu.

Piero della Francesca,
Vaskrsnuće, freska, 1463

Pojava lirskog pejzaža u slici je karakteristična za umetnost rane renesanse u Veneciji. Mladi Bellini slika Svetog Franju, bosonogog, u mističnoj ekstazi pred lepotama sveta, prikaz običnog, spokojnog pejzaža ovde dominira slikom.

Giovanni Bellini, Sveti Franja u ekstazi, 1485

ANDREA MANTENJA

Andrea Mantegna, često koristi žablju perspektivu i slika veoma ubedljivo figure u skraćenju.

Teme su najčešće religiozne.

Oplakivanje Hrista, ulje na platnu, 68X81cm, Pinakoteka, Brera, Milano, između 1475. i 1501. godine